

วิกฤตการณ์แก้ไขปัญหามารยาท ในครอบครัวด้วยพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ.2550

ร้อยตำรวจโทวิษณุ พงศ์พันธุ์อนุสร

■ บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูลโดยเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้แก่ พนักงานสอบสวน จำนวน 30 คน ผู้กำกับการสถานีตำรวจ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน และผู้บริหารระดับสูงจำนวน 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 33 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันในการสอบสวนคดีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวนั้น จะใช้วิธีการใกล้เคียง ให้คู่กรณีปรับความเข้าใจซึ่งกันและกันมากกว่าการนำกฎหมายหรือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมาบังคับใช้ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่เนื่องด้วยการนำกฎหมายหรือพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมาบังคับใช้จะต้องประสานงานกับหน่วยงานภายนอก แต่ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือโดยอ้างเหตุผลว่ามีภารกิจต้องรับผิดชอบจำนวนมาก และมักเลื่อนวันนัดเป็นเหตุให้การสอบสวนไม่สามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วหรือต่อเนื่อง

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พบว่า ขั้นตอนวิธีการการสอบสวนปากคำผู้เสียหายไม่มีความชัดเจน เนื่องจากการสอบปากคำผู้เสียหายจะต้องประกอบด้วยหน่วยงานภายนอกหลายหน่วยงาน และต้องใช้ระยะเวลาอันกว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการ นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนไม่มีความรู้ความเข้าใจ และมีเจตคติในด้านลบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่และการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมทั้งนโยบายในการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บังคับบัญชาไม่ได้ให้ความสำคัญหรือรณรงค์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบหรือตระหนักในนโยบายในการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติอย่างจริงจัง และงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้มีจำนวนไม่เพียงพอ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายปฏิบัติบางท่านใช้ช่องว่างของกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ มาบังคับใช้โดยผิดวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ได้เพิ่มเติมแผนผังตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไว้ ทั้งนี้ เพื่อสามารถอธิบายและเล็งเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ซึ่งในงานวิจัยอื่นๆ มักไม่พบความสัมพันธ์ในลักษณะแผนภาพกระบวนการ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อสร้างความเข้าใจถึงเจตนารมณ์ และกระบวนการของพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากนี้ ควรจัดให้มีพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยเฉพาะรวมทั้งรัฐบาลหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาสนับสนุนในการจัดฝึกอบรม ในการเพิ่มพูนความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติ

คำสำคัญ : ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว / พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

■ ABSTRACT

This study was to investigate the enforcement of the Protection of the Victim of Family Violence Act B.E. 2550 (2007), and the problems and limitations of its enforcement. A qualitative approach through structured interviews was used for data collection, conducted with 30 interrogation police, a police superintendent of a police station, a criminology expert, and a top executive as key informants who enforce the Act.

Results revealed that compromise between counter parties for mutual understanding is favored in the investigation

of family violence these days more than enforcing laws or the Protection of the Victim of Family Violence Act. This is became the law or enforcement of the Act has demanded coordination with external units, but this has failed, for the likely reason that they were overloaded with responsibility and postponed their appointments, which then delayed and disconnected interrogations.

The problems and limitations of the Act's enforcement revealed that the testimonial procedures are ambiguous because they mainly require external offices and are time consuming till they end. In addition, the interrogation officers have limited knowledge, understanding, and negative attitudes toward its enforcement. It likely weakened their resolve to effectively fulfill their tasks and its enforcement. Also, the policy of its enforcement was not prioritized by the top executive or the immediate supervisors, and they have not launched campaigns for their have been subordinates, nor have they been conscientious with serious enforcement, while budgets inadequate and some operation agents have taken advantage of the loopholes in this Act to distort the objectives and intents of its enforcement.

However, this study had added a diagram of the Protection of the Victim of Family Violence Act B.E.2550 to explain

the obvious process of implementation of such an act, which other research has not related in their processes.

Recommendations from this study are that there should be training for the police to raise their understanding of the laws intent. In addition, interrogation officers should be specifically allocated to the program. In addition, the government and the Office of the National Police should allocate budgets to support the training of officers in order to enhance the knowledge of the police about the Act, especially the field agents.

KEYWORDS: PROBLEMS OF FAMILY VIOLENCE, THE PROTECTION OF THE VICTIM OF FAMILY VIOLENCE ACT B.E. 2550

■ บทสรุปงานวิจัย

หลักการและเหตุผล

ในสังคมไทยตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบันทัศนคติของคนในสังคมยอมรับว่า ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาส่วนตัว เป็นเรื่องภายในครอบครัวที่บุคคลภายนอกไม่ควรที่จะเข้าไปยุ่ง จากสาเหตุข้างต้นสามารถสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีความรุนแรงและทวีมากยิ่งขึ้นโดยสังเกตได้จากสถิติของศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ตั้งแต่ พ.ศ. 2547

ถึงปี พ.ศ. 2553 พบว่า ปี พ.ศ. 2547 จำนวน เด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง มีจำนวน 6,951 คน และ พ.ศ. 2550 มีจำนวน 19,068 คน และปี พ.ศ. 2553 มีจำนวน 25,744 คน และข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า จำนวนการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ในปี พ.ศ. 2553 ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ของตำรวจ มีทั้งสิ้น 315 คดี ข้อมูลจากสำนักงาน อัยการสูงสุด คดีที่มีการกระทำ ความรุนแรงใน ครอบครัวในปี พ.ศ. 2553 ที่เข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรมของอัยการ มีจำนวน 390 คดี รวมทั้ง ข้อมูลจากสำนักงานศาลยุติธรรม มีจำนวน คดีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวน 240 คดี และข้อมูล จากศูนย์ข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และ ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งมีข้อมูลที่ประกอบ ไปด้วยเหตุการณ์การกระทำ ความรุนแรง ต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ทั่วไป ทั้งที่เป็นคดีและไม่เป็นคดี ในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวนถึง 916 เหตุการณ์ (ศูนย์ข้อมูล ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงใน ครอบครัว, 10 มิถุนายน 2555, www.violence.in.th) ซึ่งจากข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้น พบว่า สาเหตุ ที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวนั้น มี สาเหตุมาจาก ปัญหาทางเศรษฐกิจ ครอบครัว แตกแยก พันธกรรม การเล่นเกมพนัน การ ดื่มสุรา การใช้สารเสพติด ความเจ็บป่วยทางจิต เป็นต้น

แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จะได้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2550 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้เพื่อ แก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งมีความ

ละเอียดอ่อนซับซ้อนเกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกาย ระหว่างบุคคลทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามี เจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิด มากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด หรือ ปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว ดังนั้น การที่กฎหมายคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว กำหนดรูปแบบ วิธีการและขั้นตอนที่มีลักษณะ แตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป เพื่อให้โอกาสผู้กระทำกลับตัว และรักษา ความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ จึงมีความ เหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา

หน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการ ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ นั่นคือเจ้าหน้าที่ ตำรวจ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สำคัญยิ่งใน การปฏิบัติหน้าที่เพราะจะต้องทำหน้าที่ร่วมกับ พนักงานสอบสวนและพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องได้รับการอบรม และได้รับบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ จากสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ จึงจะได้ปฏิบัติหน้าที่ตาม พระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แต่เนื่องด้วยปัจจุบันพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว พ.ศ. 2550 มีผลใช้บังคับมาได้

ประมาณ 4 ปีเศษแล้ว ผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) เห็นว่ายังมีการนำเอากฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้น้อย ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับดังกล่าว อาจเนื่องมาจากมีกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีอยู่หลายฉบับ เช่น พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และประมวลกฎหมายอาญาบางมาตรา เป็นต้น ทำให้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสถาบันครอบครัวไม่ถูกนำมาบังคับใช้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้แต่อย่างใด

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงมีปัญหาที่ต้องการศึกษาว่าการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เป็นอย่างไร และในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร

■ วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

■ แนวคิด ทฤษฎี และบานวิสัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

1. สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว
สรุปสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว ได้ดังนี้

ก. การขาดความพร้อมในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล การที่คนคนหนึ่งไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเข้าใจ ความเมตตา และเอื้ออาทรต่อกันในสมาชิกของครอบครัว

ข. ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่ถูกถ่ายทอดมาทางศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

ค. สังคมและสิ่งแวดล้อมในสังคมที่เอื้ออำนวยให้เกิดความรุนแรง

ง. ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจและตระหนักถึงคำว่า สิทธิส่วนบุคคล สิทธิสตรี ตลอดจนสิทธิเด็ก เมื่อไม่รู้ไม่เข้าใจก็ไม่สามารถปกป้องสิทธิส่วนบุคคลของตนได้

จ. กฎหมายและข้อบังคับทางสังคม ไม่เอื้ออำนวยในการลงโทษผู้กระทำผิดทางเพศอย่างรุนแรงและฉับพลัน

ฉ. ความเจ็บป่วยทางจิตใจ อาการทางจิตและทางประสาท และการตกเป็นทาสของสุราหรือสารเสพติด

2. รูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว

- ก. รูปแบบของการทารุณกรรมเด็ก
- ข. รูปแบบสามีกระทำต่อภรรยา

ค. รูปแบบความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ ความรุนแรงหรือการละเมิดทางร่างกาย (Physical Abuse) การทำร้ายร่างกายรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดความเจ็บปวด บาดเจ็บ เช่น ทุบตี ผลักไส หยิก กัด จิก ล้วงเกินทางเพศ (หมายถึง การละเมิดทั้งทางวาจา กาย การกระทำใดเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ขัดต่อความผิดปกติของผู้สูงอายุไปจนถึงการข่มขืน) การถูกจำกัดบริเวณ คมขัง การตบตี ผลัก การเขย่า การชู้ด้วยอาวุธ

3. ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว มีได้ทั้งต่อเหยื่อที่ถูกทำร้ายโดยตรง ต่อครอบครัว และต่อสังคมโดยรวม ดังนี้

ก. ผลต่อบุคคลที่ถูกทำร้าย ได้แก่ ผลทางร่างกาย ผลทางจิตใจ และพฤติกรรม

ข. ผลต่อครอบครัว ครอบครัวที่มีพฤติกรรมรุนแรงในครอบครัว จะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวได้ เพราะสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย บุคคลที่เป็นหัวหน้าเป็นหลักของครอบครัว คือสามี ภรรยา หรือพ่อแม่ ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้ ครอบครัวไม่สงบสุข เห็นห่าง ขาดความรัก ความสามัคคีและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน แตร้าว ครอบครัวลักษณะนี้จะไม่สามารถดำเนินอยู่อย่างปกติในสังคมได้ ในที่สุดก็จะแตกสลายและแยกทางกันไป

ค. ผลต่อสังคม พฤติกรรมรุนแรงในครอบครัวมีผลต่อทั้งความสันติสุขและเศรษฐกิจของสังคม ทั้งยังเป็นปัญหาเรื้อรังถ่ายทอดถึงคนรุ่นหลังได้อีก จึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่งที่สังคมต้องเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจน ตระหนักถึงความรุนแรงและพร้อมใจกัน

ทุกฝ่าย เพื่อดูแลป้องกันมิให้ปัญหาเกิดมากขึ้น ในอนาคต (อรอนงค์ อินทรวิจิตร, 2542)

■ **สาระสำคัญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ** **คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.** **2550**

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัญหาการแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อน ซับซ้อนเกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามุ่งบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นการมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จากกฎหมายดังกล่าว เห็นได้ว่า เจ้าพนักงานตำรวจยังคงมีส่วนในการดำเนินการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายตามกฎหมายดังที่ได้ระบุไว้ในคำนิยาม (มาตรา 3) คือ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้เป็นพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในท้องที่ใด ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้

■ วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้จัดแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาค้นคว้าจากหนังสือตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 การศึกษาโดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) ระดับปฏิบัติการขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอบสวนคดีและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ในประเด็นการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และอีกประเด็นจะอภิปรายถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

■ บัณฑิตพบ

ส่วนที่ 1 ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย

ปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตามกฎหมาย จากการศึกษา พบว่า ขั้นตอนวิธีการสอบสวนปากคำผู้เสียหายไม่มีความชัดเจน เนื่องจากการสอบปากคำผู้เสียหายจะต้องประกอบด้วยหน่วยงานภายนอกหลายหน่วยงาน และต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการ ส่งผลให้ผู้เสียหายเกิดความรู้สึกไม่พอใจต่อการทำงานหรือขั้นตอนในการสอบปากคำ

ส่วนที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติต่อความผิด

ก. ทัศนคติของเจ้าหน้าที่รัฐ พบว่า การเสนอรายงานและความเห็นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงาน

ฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ไม่เคยเสนอความเห็นหรือรายงานดังกล่าว รวมทั้งไม่เคยร้องขอให้ศาลให้ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับรายงานดังกล่าว

ข. ทศนคติของสังคม พบว่า ปัญหาเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องภายในครอบครัวบุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว

ส่วนที่ 3 ปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจุบันในการสอบสวนคดีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวนั้น จะใช้วิธีการไกล่เกลี่ยโดยกฎหมายได้ให้อำนาจไว้ ซึ่งให้คู่กรณีปรับความเข้าใจซึ่งกันและกันมากกว่าการนำกฎหมายหรือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มาบังคับหรือตัดสินคดี ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่เนื่องด้วยการนำกฎหมายหรือพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมาปฏิบัติใช้จะต้องประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก นั่นคือ หน่วยงานภายนอกมักไม่ให้ความร่วมมือโดยอ้างเหตุผลว่ามีภารกิจต้องรับผิดชอบ

จำนวนมาก และมักเลื่อนวันนัด เป็นเหตุให้การสอบสวนไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากขาดบุคคลจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาร่วมในการสอบสวนตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนไม่มีความรู้ความเข้าใจ และมีเจตคติในด้านลบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่และการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นับได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคอีกประการหนึ่งต่อการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายปฏิบัติบางท่านใช้ช่องว่างของกฎหมาย มาบังคับใช้โดยผิดวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ส่วนที่ 4 ปัญหาเกี่ยวกับนโยบาย

พบว่า ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บังคับบัญชาไม่ได้ให้ความสำคัญหรือรณรงค์ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบหรือตระหนักในนโยบายในการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติอย่างจริงจัง

ส่วนที่ 5 ปัญหาด้านอื่นๆ

จากการศึกษา พบว่า งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินตามพระราชบัญญัตินี้ มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการนำมาดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ และผู้ให้ข้อมูลบางส่วนทราบว่า มีงบประมาณที่เกี่ยวข้องโดยมีกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบในงบประมาณดังกล่าว

■ บัณฑิตปริยาย

การอภิปรายผลการวิจัยเป็นการอภิปรายผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interviewing Guidelines) จากพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) ระดับปฏิบัติการขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอบสวนคดีและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จำนวน 30 คน ผู้กำกับการสถานีตำรวจ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน และผู้บริหารระดับสูง จำนวน 1 คน ได้ถูกกำหนดเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักที่สำคัญ คือ ประเด็นแรกจะอธิบายถึงการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และอีกประเด็นจะอภิปรายถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอ ดังนี้

1. การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พบว่า ปัจจุบันในการสอบสวนคดีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวนั้น จะใช้วิธีการไกล่เกลี่ยโดยกฎหมายได้ให้อำนาจไว้ ซึ่งให้คู่กรณีปรับความเข้าใจซึ่งกันและกันมากกว่าการนำกฎหมายหรือ

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มาบังคับหรือตัดสินคดี ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่เนื่องด้วยการนำกฎหมายหรือพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมาปฏิบัติใช้จะต้องประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก นั่นคือ หน่วยงานภายนอกมักไม่ให้ความร่วมมือโดยอ้างเหตุผลว่ามีภารกิจต้องรับผิดชอบจำนวนมาก และจะเลื่อนวันนัด เป็นเหตุให้การสอบสวนไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากขาดบุคคลจากหน่วยงานภายนอกเข้าร่วมในการสอบสวนตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ส่วนการเสนอรายงานและความเห็นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ไม่เคยเสนอความเห็นหรือรายงานดังกล่าว รวมทั้งไม่เคยร้องขอให้ศาลออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยให้เหตุผลว่าไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับรายงานดังกล่าว

สอดคล้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้กำหนดให้การกระทำความรุนแรงในครอบครัวถือเป็นความผิดอาญา อีกฐานหนึ่งแยกต่างหากจากความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ใช้มาตรา 4 คือ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนั้น ในวรรคสอง

ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ละล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น จะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายกำหนดโทษเล็กน้อย ทั้งยังเป็นความผิดอันยอมความได้ เนื่องจากกฎหมายมีเจตนารมณ์ให้คู่กรณีได้ประนีประนอมกันเพื่อรักษาไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว

นอกจากนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้กำหนดให้ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ ประกอบกับการศึกษาของบุญเสริม หุตะแพทย์ (2552) พบว่า ขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนเมื่อมีผู้เสียหายเข้ามา การขอความช่วยเหลือจากผู้เสียหายมี 2 รูปแบบ คือ (1) กรณีที่ผู้ถูกกระทำรุนแรงเข้ามาพบพนักงานสอบสวนที่สถานีตำรวจ พนักงานสอบสวนจะมีการลงบันทึกประจำวัน สอบถามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้พนักงานสอบสวนดำเนินการให้ หากมีบาดแผลก็จะให้ผู้ถูกกระทำไปพบแพทย์ เพื่อตรวจร่างกายและทำแผลก่อน โดยปกติพนักงานสอบสวนจะใกล้เคียงหากเป็นเรื่องภายในครอบครัว แต่ถ้าผู้ถูกกระทำยืนยันว่าจะให้ดำเนินคดี หรือบางกรณีเข้าข่ายคดีอาญาก็จะแจ้งให้ทราบว่า การดำเนินคดีมีขั้นตอนอะไรบ้าง และดำเนินการให้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของแต่ละบุคคล และ (2) กรณีมีผู้โทรศัพท์แจ้งเหตุเข้ามาที่สถานีตำรวจหรือ 191 เมื่อรับโทรศัพท์แจ้งเหตุพนักงานสอบสวนจะส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นสายตรวจออกไปยังสถานที่เกิดเหตุ หากสามารถใกล้เคียงได้ เรื่องก็จะสิ้นสุดลง คู่กรณีไม่ต้องมาที่สถานีตำรวจ แต่ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้หรือฝ่ายผู้ถูก

กระทำการให้ดำเนินคดี สายตรวจจะเชิญคู่กรณีทั้ง 2 ฝ่ายมาที่สถานีตำรวจ ส่วนการโทรศัพท์ไปแจ้งที่ 191 นั้น ทางศูนย์ 191 จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ 191 ไปดำเนินการเลย โดยไม่ได้แจ้งมายังสถานีตำรวจที่เป็นเจ้าของท้องที่เกิดเหตุ และการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกระทำการช่วยเหลือของพนักงานสอบสวนนั้น กลุ่มตัวอย่างระบุว่า ส่วนใหญ่แล้วเมื่อเป็นคดีครอบครัวก็จะพยายามไกล่เกลี่ยเพื่อให้คู่กรณีตกลงกันได้ และกลับไปอยู่ร่วมกันตามเดิม แต่ในกรณีที่ไม่สามารถคืนดีกันได้ หรือประสงค์จะดำเนินคดี เจ้าหน้าที่ตำรวจจะดำเนินการให้ตามความประสงค์ของผู้เสียหาย นอกจากการช่วยเหลือในเรื่องการดำเนินคดีแล้ว บางครั้งก็ต้องพาผู้ถูกกระทำไปหาที่พักพิงอื่น เช่น บ้านพักฉุกเฉิน บ้านพักเด็ก มูลนิธิ

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า ปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 นั้นคือขั้นตอนวิธีการการสอบสวนปากคำผู้เสียหายไม่มีความชัดเจน เนื่องจากการสอบปากคำผู้เสียหายจะต้องประกอบด้วยหน่วยงานภายนอกหลายหน่วยงาน และต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานกว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการ ส่งผลให้ผู้เสียหายเกิดความรู้สึกไม่พอใจต่อการทำงานหรือขั้นตอนในการสอบปากคำ

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนไม่มีความรู้ความเข้าใจ และมีเจตคติในด้านลบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่และการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นับได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคอีกประการหนึ่งต่อการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

รวมทั้งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากนโยบายในการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บังคับบัญชาไม่ได้ให้ความสำคัญหรือรณรงค์ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบหรือตระหนักในนโยบายในการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติอย่างจริงจัง

เรื่องขาดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนทราบว่ามิงงบประมาณที่เกี่ยวข้องโดยมีกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบในงบประมาณดังกล่าวและเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายปฏิบัติบางท่านใช้ช่องว่างของกฎหมายมาบังคับใช้โดยผิดวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย

สอดคล้องกับการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความผิดฐานกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวกับความผิดอาญาสามัญตามประมวลกฎหมายอาญาของ ปกป้อง ศรีสนิท (2552) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาพรรณ จูเจริญ (2550) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านการป้องกันความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัว ได้แก่

(1) เมื่อเกิดกรณีขึ้นไม่มีผู้ทำหน้าที่เป็นโจทก์ฟ้องผู้กระทำผิด มักใกล้เกลี้ย ยอมความในครอบครัว (2) ไม่มีหน่วยงานในการเฝ้าติดตามเด็กถูกระทำอย่างต่อเนื่อง ระยะเวลา เจ้าหน้าที่สะท้อนถึงปัญหา “งานล้นคนขาด” งบประมาณมีจำกัด (3) ไม่สามารถประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีระบบเพราะแต่ละหน่วยงานจะมีการออกแบบมาเฉพาะหน่วย เช่น โครงสร้าง และการดำเนินงานของหน่วยงานเอกชน NGOs จะแตกต่างกับหน่วยงานของรัฐ หรือแม้แต่หน่วยงานของรัฐ โรงเรียน สำนักงานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ศูนย์พึ่งได้ โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่สามารถประสานความร่วมมือเรื่องความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัวได้อย่างมีระบบ (4) งานด้านการช่วยเหลือคุ้มครองเด็กไม่สามารถเพิ่มวิทยฐานะหรือความก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้อย่างเป็นรูปธรรม (5) เจ้าหน้าที่ไม่มีโอกาสในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ การศึกษาต่อ หรือฝึกอบรมระดับประกาศนียบัตร ด้านการคุ้มครองเด็ก ซึ่งยังไม่มีหลักสูตรสำหรับการศึกษาต่อเนื่อง (6) ขาดตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงานด้านการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (7) องค์ความรู้ด้านพัฒนาการเด็กทั้งด้านสมอง ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคมอย่างบูรณาการ ยังไม่มีบรรจุในหลักสูตรปริญญาตรีของสาขาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการคุ้มครองเด็ก

และการศึกษาของบุญเสริม หุตแพทย (2552) พบว่า การสนับสนุนของหน่วยงานต่อการปฏิบัติงานกรณีเกิดความรุนแรงในครอบครัวโดยทั่วไปหน่วยงานไม่ได้ให้ความสำคัญกับการณีความรุนแรงในครอบครัว แตกต่างจากกรณีอื่น ๆ ที่มีเข้ามายังสถานีตำรวจ แม้ว่าขณะนี้จะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 แล้วก็ตาม อาจมีบางหน่วยงานที่มีพนักงานสอบสวนหญิง แต่ก็ยังมีจำนวนน้อยและไม่ครอบคลุมทุกแห่ง ปัญหาที่พบ คือ การส่งพนักงานสอบสวนเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวก็ยังไม่ทั่วถึง และมีทรัพยากรจำกัด

ประกอบกับการศึกษาของ สุนิสา จงวัฒนา (2552) พบว่า ด้านความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติที่มีต่อปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ได้แก่ ด้านทักษะต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ด้านบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย และด้านตัวบทกฎหมาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ส่วนด้านความร่วมมือประชาชนทั่วไปและสื่อมวลชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมให้กับผู้ปฏิบัติให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วย

ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 รวมทั้งกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อผู้ปฏิบัติจะได้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

และการศึกษาของ อุดลย์ ณรงค์ศักดิ์ (2552) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ได้แก่ (1) ปัญหาด้านข้อกฎหมายของพนักงานสอบสวนและผู้บริหารงานสอบสวน คือ ความไม่ชัดเจนของการกำหนดค่านิยาม ความรู้ของข้อกฎหมาย การตีความข้อกฎหมาย รวมถึงการนำกฎหมายไปสู่การปฏิบัติและในเรื่องระยะเวลาในการดำเนินคดีที่สิ้นเกินไป ส่วนปัญหาด้านกระบวนการนั้น พบว่า ปัญหาด้านขั้นตอน วิธีการและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไม่มีความชัดเจน ตลอดจนการปฏิบัติค่อนข้างยุ่งยาก การประสานงานไม่มีความคล่องตัวในส่วนเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเกือบทั้งหมดไม่ได้รับข้อมูล เกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ขาดการประชาสัมพันธ์ (2) ปัญหาด้านบุคลากรพบว่าพนักงานสอบสวนไม่มีความพร้อม จำนวนไม่เพียงพอ ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความเข้าใจในรายละเอียดของกฎหมาย ส่วนเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่ยอมให้ข้อมูลบางอย่างกับพนักงานสอบสวนที่เป็นชาย (3) ปัญหาด้านงบประมาณและทรัพยากร ขาดการสนับสนุนในการปฏิบัติงาน (4) ปัญหาด้านนโยบายผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญและไม่จริงจังในการนำนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติ (5) ปัญหาด้านเจตคติ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีเจตคติในทางลบหลายประการในการปฏิบัติงานและดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ เป็นการเพิ่มภาระในการทำงาน ขาดแนวทางในการปฏิบัติและมองเป็นเรื่องเสียเวลา ในส่วนเหยื่อหรือ

ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีความเห็นว่าเจตคติของตำรวจและสังคมยังมองว่าเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว เป็นเรื่องในครอบครัว เป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ จึงไม่ได้เข้ามาช่วยเหลืออย่างจริงจัง

นอกจากนี้ การศึกษาของ ญัฐยา วิริวิทยา (2553) พบว่า ปัญหาอุปสรรคของเจ้าพนักงานตำรวจต่อการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ไม่รู้ข้อมูลและแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาในการตัดสินใจที่ชัดเจนในการคัดแยกเหยื่อและผู้ต้องหา นอกจากนี้ พบว่าเจ้าหน้าที่บางส่วนมีส่วนร่วมอยู่ในขบวนการค้ามนุษย์ ด้านผู้ถูกล่อลวง ได้แก่ ปัญหาเหยื่อไม่ยอมให้ข้อมูลเนื่องจากไม่ต้องการเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอิทธิพล มีปัญหาด้านภาษา ความหวาดกลัว หรือเหยื่อกลับไปสู่การถูกล่อลวงใหม่ ด้านนโยบาย ได้แก่ การขาดเอกภาพในแนวทางการปฏิบัติระหว่างหน่วยงาน ในขณะที่การดำเนินงานต้องอาศัยการประสานหลายฝ่ายในเวลาที่จำกัด บุคลากรมีน้อย ปัญหาบทลงโทษทางกฎหมาย บทลงโทษไม่เพียงพอ และมีข้อขัดแย้งระหว่างกฎหมายของประเทศต้นทางและปลายทาง ทำให้การดำเนินงานล่าช้า ด้านการประสานงาน ได้แก่ ปัญหาในการประสานงานกับประเทศต้นทางและปลายทาง และระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ยังมีข้อจำกัดในการให้ความร่วมมือในการตรวจสอบสัญชาติของผู้เสียหาย ทำให้ต้องค้างอยู่ประเทศปลายทางเป็นเวลานาน การช่วยเหลือล่าช้า โดยเฉพาะในการรับตัวกลับประเทศต้นทาง

ด้านการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์นั้นยังมีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข ทั้งทางด้านข้อมูลส่วนบุคคล ด้านการเพิ่มบทลงโทษ ด้านการเพิ่มฐานความผิดการค้ามนุษย์ และด้านการยกเว้นความผิดของเหยื่อการค้ามนุษย์

รวมทั้งการศึกษาของ อภิรดี มีสัตย์ (2553) พบว่า การนำนโยบายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไปปฏิบัติมีปัญหาหลายประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านเนื้อหาสาระของนโยบาย มีลักษณะยุ่งยาก ขาดความชัดเจน ทำให้การปฏิบัติเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของนโยบาย พบว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้นโยบายไม่ประสบความสำเร็จ

จากการศึกษาวิกฤตการณ์แก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ในครั้งนี้พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาดังที่กล่าวข้างต้น

อย่างไรก็ตาม การศึกษาคครั้งนี้ได้เพิ่มเติมแผนผังตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไว้ ทั้งนี้เพื่อสามารถอธิบายและเล็งเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งสามารถพบเห็นปัญหาจากการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไปได้อีกในอนาคต

■ ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปฏิบัติทราบว่า มีพระราชบัญญัติบังคับใช้เมื่อ พ.ศ. 2550 แต่ผู้ปฏิบัติไม่ทราบถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 อย่างแท้จริงเพียงแต่เข้าใจเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ ดังกล่าวเพียงบางส่วนเท่านั้น และยังไม่มีความเข้าใจในกระบวนการหรือขั้นตอนตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ดังนั้น ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อสร้างความเข้าใจถึงเจตนารมณ์ และกระบวนการของพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังเสนอแนะอีกว่าควรจัดทำคู่มือปฏิบัติ โดยแยกเป็น ผู้ปฏิบัติเบื้องต้นในการจับกุม ตรวจค้น และขั้นตอนการสอบสวน โดยนำพระราชบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงให้เข้ากับพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 ผลการศึกษาพบว่า สถานีตำรวจแต่ละแห่ง ยังไม่มีพนักงานสอบสวนเฉพาะทาง จึงควรจัดให้มีพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้าน และนำพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมาบังคับใช้ได้อย่างถูกต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

1.3 ผลการศึกษาพบว่า งบประมาณในการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ดังนั้น รัฐบาลหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาสนับสนุนในการจัดฝึกอบรม ในการเพิ่มพูนความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จากสหวิชาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบการบังคับใช้ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อนำมาปรับปรุงและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อไปในอนาคต

■ บรรณานุกรม

- กระทรวงยุติธรรม. (2552). เอกสารประกอบการประชุมคู่ขนาน เรื่องการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรมครั้งที่ 7.
- กิตติพัฒน์ นนทปัทมะตุลย์. (2550). นโยบายสังคมและสวัสดิการสังคม. คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล และคณะ. (2554). รายงานฉบับสมบูรณ์การประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตจังหวัดนนทบุรี นครปฐม และสิงห์บุรี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐยา วิริวิทยา. (2553). ปัญหาอุปสรรคของเจ้าพนักงานตำรวจต่อการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารงานยุติธรรม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. (2545). อาชญากรรม การป้องกัน-การควบคุม. นนทบุรี: พรทิพย์การพิมพ์.
- บุญเสริม หุตะแพทย์. (2552). รายงานการวิจัยเรื่องทัศนคติและบทบาทของทมิฬวิชาชีพต่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประภาพรรณ จูเจริญ. (2550). รายงานผลการศึกษาวิจัย โครงการศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัว : เพื่อแนวทางป้องกันความรุนแรง. ภายใต้โครงการส่งเสริมสนับสนุนและคุ้มครองสุขภาพและสิทธิมนุษยชน ด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว. สำหรับ จิตตินันท์. (2542). ความรุนแรงในครอบครัว รายงานการสัมมนาเรื่องการยุติความรุนแรง ต่อเด็กและสตรี. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการประสานงานสตรีแห่งชาติ.
- สุดสงวน สุธีสร. (2540). ความรุนแรงในครอบครัว กรณีการประทุษร้ายทางร่างกายและทางเพศต่อเด็กในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนิสา จงวัฒนา. (2552). ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวิมล แซ่อึ้ง. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงในครอบครัวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน: ศึกษาเฉพาะศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2550). พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์. (2552). การประเมินการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (อาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม). มหาวิทยาลัยมหิดล

อภิรดี มีสัตย์. (2553). การนํานโยบายคุ้มครอง
ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำ
ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาศูนย์ปฏิบัติการเพื่อ
ป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐกิจ)
คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
อรอนงค์ อินทรจิตร. (2542). ผู้หญิงและเด็ก:
เหยื่อความรุนแรงในครอบครัว กรุงเทพฯ:
ปกเกล้าการพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

Browne, K. (1995). Preventing Child
Maltreatment Through Community
Nursing. Journal of Advanced Nursing,
21, 57-63.

กฎหมาย

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วย
ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

